

"Ir šviesa, ir tiesa mūs žingsnius telydi!" 2009

kovas

VARPAS

Nr. 03 (173)

LIETUVOS LAISVĖS KOVOTOJŲ SĄJUNGOS LEIDINYS

Kovo 11-oji – Lietuvos Valstybės atkūrimo, Antrosios lietuvių tautos respublikos diena

Jono Žemaičio-Vytauto šimtmetis

Ketvirtasis Lietuvos prezidentas, Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio vadas,
kovotojų su sovietiniu okupantu vadas (1909 03 15 – 1954 11 26)

Sveikiname

Nijolę Sadūnaitę Laisvės premijos skyrimo proga

Augustiną Bernadišių 100-mečio proga

Eligijų Smetoną 85-mečio proga

Gediminą Kaluiną 80-mečio proga

Albiną Kentrą 80-mečio proga

Žybartą Simonaitį 80-mečio proga

Danguolę Kaladienę 65-mečio proga

Oną Čepienę 60-mečio proga

Petrą Kazėną 60-mečio proga

Rytą Kupčinską 60-mečio proga

Sveikiname Lietuvos Laisvės Kovotojų Sąjungos narius Petrą Aleksiūną ir Gediminą Ruzgį, juos apdovanojus kariuomenės savanorio medaliais.

Rusija pasaulinės krizės akivaizdoje

Povilas Jakučionis

Politologai, ekonomistai, finansų ir karo reikalų žinovai susidomėję analizuoja Rusijos „Putmedevo“ valdžios vykdomą vidaus ir užsienio politiką. Kremlius elgiasi taip, lyg Rusijos liaudžiai niekada neįgristų būti mulkinamai ir migdomai saldžiu mesianizmo kvaišalu, o visas likęs pasaulis jau tysotų po Rusijos kojomis. Aukštai iškilę naftos, dujų, metalų ir kitų žaliavų kainos kartu išskėlė ir Kremliaus politikų viltis greitai sukurti kelių polių pasaulio galiūnų sistemą. Vienas iš jų būtų Rusijos supervalstybė, pranokstanti Stalino laikų SSRS galybę ir politinę įtaką pasaulio reikaluose, o JAV ekonominė ir karinė galia bei politinė įtaka būtų ženkliai sumažėjusi. Deja, daugelis mano, kad tokios ambicijos nėra adekvačios Rusijos ekonominiam potencialui ir jos žmoniškiesiems ištekliams. Nepaisant to, dabartinis Kremlius stiprina savo siekių ideologinius pagrindus, tobulina autoritarinio valdymo modelį. Netgi perrašo naujausią savo šalies istoriją, išbraukdamas iš jos totalitarinio komunistinio režimo nusikaltimus žmoniškumui arba pateisindamas juos didžios valstybės idėjos įgyvendinimo siekiais.

Po trečiųjų Rusijos Federacijos prezidento rinkimų, kuriuos laimėjo V.Putino statytinis, iš inteligentiškos šeimos kilęs, Dmitrijus Medvedevas, daugelis Europoje ir pasaulyje tikėjosi Rusijos ūkio liberalizavimo, demokratijos vystymo ir santykių su kaimynais pagerėjimo. Deja, vyriausia valdžia kaip buvo taip ir liko premjeru tapusio V.Putino rankose. Todėl ir politika nesikeičia. Putino ir Medvedevo tandemą žurnalistai taikliai pavadino „Putmedevo“ vardu. Tandeme D.Medvedevui beliko tik, pamėgdžiodamas Putino manieras, jo piktą žvilgsnį ir aštrią retoriką būti „ryžtingu“ premjero ruporu. Kremlius stiprina valdžios vertikale, riboja regionų savivaldą, visą žiniasklaidą pajungia tik valdžios tarnystei. Ne gana to, Dūma pratęsė prezidento kadenciją iki šešerių metų. Tad V. Putinas bet kada gali sugrįžti ir prezidentauti dar 12 metų. Opozicija sumenkinta ir suskaldyta. Jai atimta galimybė naudotis masinės žiniasklaidos priemonėmis. Opozicija piliečiams pristatoma kaip antivalstybinė ir antirusiška, žodžiu - svetima. A.Čiubaisas perviliotas į V.Putino pusę. Padėtis tokia, kad atrodo lyg liaudžiai būtų nesvarbi jos laisvė ir gerovė, kad jai svarbios tik didžios valstybės ir mesianistinės idėjos. Tuo naudojasi ir nacionalizmą besiribojantį su šovinizmu skatina „Putmedevo“ valdžia. Nes šis „liau-

dies opiumas“ padeda stiprinti autoritarinį valdymą.

Rusijoje skleidžiama revanšistinė propaganda. Proputiniško judėjimo „Tėvynė-didžioji Rusija“ lyderis M.Leontjevas Nyžnij Novgorode praėjusio gruodžio viduryje atvirai ragino vėl okupuoti Baltijos šalis ir šaudyti ten esančius „fašistus“. Ar tai nėra grynai fašistinis raginimas? Bet smurto kurstytojai dabar Rusijoje nebaudžiami, o skatinami. Ruošiant jaunimą revanšistiniams „žygiams“ Rusijoje išleidžiamas naujas šalies istorijos vadovėlis. Jame visiškai reabilituojami Stalinas ir Berija. Pateisinamas jų vykdytas teroras ir civilinių žmonių masinės žudynės, Lenkijos ir Suomijos teritorijų dalies užgrobimas, Baltijos šalių okupacija. O mes, naivūs idealistai, vis dar tikimės, kad Rusija greitai taps civilizauta demokratine šalimi ir pradės atlyginti teroro ir okupacijos aukoms padarytą žalą. Paskutinės gyventojų apklausos parodė, kad V.Putino atgaivinto didžiavalstybinio šovinizmo apsvaiginta Rusijos liaudis Staliną laiko viena didingiausių visų laikų Rusijos istorinių asmenybių, nes jis apgynė SSRS nuo nacių kariuomenės puolimo. Milijonai išžudytų nekaltų tautiečių pasirodo beesas tik nereikšmingas epizodas - ko jie trukdė didžios šalies industrializacijai?! Šit kaip! Ir nereikia daug stebėtis, kad jauni rusai mažai ką žino apie Stalino „darbelius“, nes ir Gruzijoje prie jo paminklo vis dar dedamos gėlės.

Kremliaus SSRS intervencijas į Vengriją ir Čekoslovakiją teisingai „broliška pagalba šių šalių liaudžiai“. Gruzijoje jis sako gynęs „savo piliečius“. Liaudis priitaria, nes tai atitinka jos mesianistines nuotaikas. Dabar Maskva, paskatinta „valymų“ Pietų Osetijoje ir Abchazijoje, toliau daugina „savo piliečių“ skaičių Kryme ir Estijos rytuose. Ko iš to reikia laukti - aiškinti nereikia. Rusija seniai laukia progos užvaldyti Baltarusijos ir Ukrainos dujų ir naftos vamzdynus ir tapti šio regiono monopolininke. Atrodo, atsirado proga. Abi šalys Rusijai gerokai įsiskolino. „Gazpromas“ Ukrainai nutraukė dujų tiekimą viduryje žiemos. Ukraina, tai ne Gruzija ar Baltijos šalys, bet vis dėlto pažeidžiama. Ir priversta kreiptis pagalbos į Europos Sąjungą.

Kariniuose reikaluose ambicijų ir apsimetinėjimų - ne mažiau. Rusija reiškia susirūpinimą dėl JAV ketinimų steigti bazes Kazachstane ir Uzbekistane. Ji sukėlė neadekvatų triukšmą dėl kelių amerikiečių raketų gaudyklių Čekijoje ir Lenkijoje. Pagrasino „Iskanderus“ dislokuoti Karaliaučiaus krašte ir nukreipti juos į Lenkiją bei Čekiją. Tačiau pati išnaujo steigia savo radarų stotį Kuboje ir kitoki karinį dalyvavimą Karibų jūros regione.

Ką visa tai reiškia, jei ne vien tik didžiavalstybinės ambicijas? Ar neatves, kartais, tos nepamatuotos ambicijos prie kažko panašaus į SSRS sugriuvimą po varžybų R.Reigano „Žvaigždžių karuose“? Dabar,

kai visas pasaulis užimtas ūkio ir finansų krizės įveikimu, Rusija neatsakingai demonstruoja savo karinę galią. Gąsdina pasaulį vis naujais tarpžemyninių raketų išbandymais, grandiozinėmis kariuomenės ir ginkluotės modernizavimo programomis, kad tik pavytų ir pralenktų JAV. Viskas labai panašu į Leonido Brežnevo laikus...

Bet atrodo, kad didžiosioms Kremliaus ambicijoms koją pakiša prasidėjusi finansų ir ūkio krizė. D.Medvedevas jau pripažino, kad 2008-ji Rusijai buvo sunkių išbandymų metas: pirma karas Gruzijoje (nieks kits čia nekalt), po to finansų krizė, dar ir dramatiškas naftos kainų kritimas. Dėl to 2009 metų Rusijos biudžeto išlaidos jau sumažintos 150 mlrd. JAV dolerių. Tik ar tas sumažinimas atsilieps ginkluotės programoms - neaišku. Per du paskutinius 2008 m. mėnesius Rusijos Centrinis bankas išleido 60 mlrd. dolerių krentančio rublio kurso stabilizavimui. Rusijos užsienio valiutos atsargos sumažėjo trečdaliu. Užsienio kapitalas iš šalies baigia visiškai išeiti. Rusijos pramonė išgyvena gilų nuosmukį, per praėjusius metus gamyba sumažėjo 9 proc. Prognozuojama 2,2 mln. bedarbių. Bankai bankrutuoja. Akcijų vertė krito labiau nei kitur pasaulyje. Žmonės masiškai atsiima indėlius ir keičia rublius į dolerius ar eurus. Bet „Putmedevo“ valdžios arogantiška ir karinga retorika dėl to vis dar nesikeičia. Nors atrodo, kad jei krizė gilės, tai iš Kremliaus ambicijų liks vien tik retorika.

Žinomas JAV ekonomistas Robertas Šapiro mano, kad Rusijos ateitis bus prasta. Ji nemoka tinkamai naudotis savo gamtos turtais. Jos gyventojai sparčiai sensta. Pagal darbo našumą Rusija prilygsta tik Afrikos valstybei Botsvanai. Pagal BVP apimtis ji atsilieka nuo eilinės JAV valstijos ir neprilygsta jokiai Europos vakarų valstybei. Tai kuo tada grįstos tos didžiavalstybinės ambicijos? Ar tik tankais ir raketomis, ar ir naftos bei dujų atsargomis? Bet žaliavų kainų bumas baigiasi. Buvęs Rusijos vyriausybės patarėjas Andersas Oslundas teigia, kad 2025 metais žaliavų pasiūla pasaulyje viršys jų paklausą, nes ateis naujų technologijų plataus diegimo ekonomikoje metas. Vadina si, žaliavų kainos kris. Tuo tarpu Rusijos ekonomika labai vienpusiška: du trečdalius jos eksporto sudaro nafta ir dujos, dar penktadalį - metalai. Kitoms pramonės šakoms belieka vos 10 proc. eksporto dalis. Be to, manoma, kad dėl pasaulinės ūkio krizės Rusijos eksportas šiais metais gali sumažėti apie 40 proc.

Tad Rusijai reiktų modernizuoti ne ginkluotę, bet savo ūkį ir į kaimynus žvelgti ne kaip į buvusius vasalus, bet kaip į lygiaverčius partnerius. Deja, „Putmedevo“ valdžia vis dar nepajėgia išsivaduoti iš viduramžiško mentaliteto gniaužtų.

Ar ne laikas rasti naujam M.Gorbačioviui su nauja „Perestroika“?

Civilizacija ar kultūra?

Antanas Rimantas Šakalys

Šiomet Vilnius skelbiamas Europos kultūros sostine. Tačiau iškart kyla klausimai: **ar Vilniuje pristatom pasaulio civilizacijos pasiekimus, ar Vilnių, kaip Lietuvos kultūros sostinę, pristatome pasauliui?**

me pasauliui?

Užtenka pavaikščioti centrine sostinės gatve – Gedimino prospektu, kad nepatirtume skirtumo tarp eilinės gatvės kokiame Briuselyje ar Mančesteryje; vienoda reklama, vienodi užrašai, jokio išskirtinumo, nieko grynai „lietuviško“. O kuo gi vienas iš „kultūros“ renginių – vokiški naujametiniai fejerverkai Vilniuje – pralenkė fejerverkus Paryžiuje? O tuo pat metu Lincas (Austrija) pasiskolino mūsų prakartėles ir taip papuošė šventes, demonstruos jas visą žiemą. Gal pasaulio dėmesį telksime prie Vilniaus senamiesčio, kuris įtrauktas į UNESCO Pasaulio kultūros paveldo sąrašą? Deja, deja... Senamiesčio namų fasadai „modernizuoti“, į praeivį žvelgia plastikiniais langais, o ir visas senamiestis „paskendo“ tarp daugiaaukščių griozdų. Ir tai – dėl kultūros ir civilizacijos painiojimo, kultūros nuvertinimo civilizacijos naudai.

Kaip didžiausia vertybė, atgauta valstybės laisvė ir nepriklausomybė tarsi nuvertėjo, nes ją užgožė nežabotas materialių vertybių siekis, siekis nekuriant be saiko vartoti, turėti, o ne būti amžinų bei bendražmogiškų vertybių lauke. Pačiame vertybių lauke arba skalėje radosi tokia sumaištis ir painiava, kad mūsų žiniasklaida bei valdžios nesusivokia su kokiomis vertybėmis kurlink eiti, kurlink visuomenę kreipti. Taigi akivaizdu, kad painiojama kultūra ir civilizacija.

Jei turim įvairias akademijas, mokslininkus akademikus, kuriam pažangias technologijas, paruošiam profesionalius solistus ar orkestrus, išvedam produktyvias augalų ar gyvūnų veisles, dar nereikia, kad puoselėjame kultūrą, o ne civilizaciją. Tai daro ir kitos, pasiekę atitinkamą civilizacijos laipsnį šalys. Jei palyginsime kokią prancūzą spaudantį mygtukus reaktyviniame lėktuve bei galvojantį kaip dar patobulinti lainerio valdymą ir Čiukčių pusiasalio senbuvį, drožinėjantį iš elnio rago menišką žaisliuką bei drauge svarstantį apie žmogaus būties prasmę, turėsime pripažinti, kad prancūzas – civilizuotas, o čiukčis – kultūringas.

Didžiausias, ypač mažos, tautos turtas yra jos kultūra, nes savita kultūra ją ir išsiskiria tautų margumyne. Tik todėl Antanui Vienažindžiui gražus buvo

rūtelių darželis, kad jame žydėjo įvairiausios gėlės. Ar būtų apdainuotas darželis, jei jame būtų vien olandiškos tulpės?..

Klausome liaudies dainą dainuojančią, drobiniu rūbu apsirengusią, Veronika Pavilionienę ir frakuo-tą Virgilijų Noeiką, dainuojantį itališkos operos ariją; Veronika Europoje – mūsų kultūros, Virgilijus – bendraeuropietiškos kultūros, atspindėjimo reiškiniai. Jei pažvelgsime į Svirskio, Riaubos, mūsų kalvių, keramikų kūrinius, matysime primityvesnius už fabrikinius gaminius, tačiau jie atstovauja mūsų tautos kultūrai, fabrikiniai – civilizacijai.

Vienas iš „Vilnius – Europos kultūros sostinė“ ir „Lietuvos paminėjimo rašytiniuose šaltiniuose tūkstantmetis“ minėjimo renginių bus Dainų ir šokių šventė. Tačiau paskutinė Dainų šventė parodė, kad ir šis mūsų kultūros paveldo reiškinys „modernizuojamas“, iš repertuaro šalinamas tautiškumas. Rengėjams pats metas atsikvošėti. Lietuvos sostinės paveldui priklauso ir Kaziuko mugės, kurias galėtume pratęsti ilgesniam laikui, renginiai „Skamba, skamba kanklės“, „Vilniaus dienos“, „Užupio respublikos“ šventės, velykinių margučių ar karpinių, kuriuose atspindėta mūsų mitologija ir filosofija, parodos. Ne prekių, o tautos dvasinį bagažą, prisilietęs prie vienos iš seniausių indoeuropiečių tautų, turistai iš Lietuvos turėtų išsivežti, vėl turėtų norėti čia sugrįžti.

Ir netenka stebėtis, nes tiek viešosios įstaigos "Vilnius - Europos kultūros sostinė", tiek Lietuvos tūkstantmečio minėjimo direkcija, kurios steigėja – Lietuvos Respublikos Prezidento kanceliarija, yra sudarytos iš funkcionierių, labiau susijusių su civilizacija, bet ne su kultūra. Jei jau į Lietuvos tūkstantmečio minėjimo programą neįtrauktas Pažaislio ansamblio – vienintelės vietos, kurioje freskomis įamžintas Lietuvos tūkstantmetis, - remontas, jei Valstybėje paskelbta reprezentacine Lukiškių aikštė palikta kaip plynė, ar dar reikia kalbėti apie institucijų bei jų vadovų kompetenciją, kultūringumą?..

Tik suvokus, kad pasauliui Lietuva įdomi tautos kultūra, o ne civilizacijos laipsniu (tai galima pamatyti įvairiose pramonės parodose), parodžius savo senos, savitos kultūros paveldą, būtų atlikta Europos kultūros sostinės pristatymo misija, deramai pažymėta Lietuvos paminėjimo rašytiniuose šaltiniuose tūkstantmetė sukaktis. Deja, misija neįvyko.

Šimtus milijonų litų kainavusios blogos pamokos, tepaskatina atsigręžti į savo seną, unikalią kultūrą. Tik tuomet be kokių viešųjų įstaigų ar direkci-jų negrabių pastangų, būsime matomi Europoje ir pasaulyje.

Visuomeninių organizacijų kreipimasis į Prezidentą dėl dabartinės politinės padėties

Gerbiamas Prezidente, šio meto padėtis, kai nepasitenkinimą ir reikalavimus reiškia sutelktos (suvežtų) piliečių grupuotės, ir per radiją, TV, bei spaudą gausiai įvairūs komentatoriai vienpusiškai informuoja visuomenę, Lietuvos žmonės pasigenda valstybinės informacijos apie šalies finansinę – ekonominę būklę. Artėjant Prezidento ir Europos parlamento rinkimams žmonės tik iš apačios girdi apie valstybės biudžeto ir ES lėšų švaistymą, korupcijos, valdininkijos netramdomą veiklą. Taip didžioji visuomenės dalis yra palikta nesupažindinta, kas valstybei vadovauja? **Piliečiams neaišku, ką ir kam dirba specialiosios valstybinės institucijos**, kurių tariamas neveiklumas įgalina šalyje finansinę netvarką, chuliganiškus veiksmus, visuomenės dezinformavimą, formuoja neigiamas nuotaikas artėjantiems rinkimams.

Turime rinkėjų išrinktą naują Seimą, tačiau kai kurie deleguoti atstovai tribūną naudoja savo tikslams, partiniams vaidams, šalinasi nuo neatidėliotinių – laiko padiktuotų problemų sprendimo bei padarytų klaidų šalinimo. Tai nuvertina Seimo instituciją, pasaulio valstybių tarpe kelia nepasitikėjimą valstybe. **Būtina pareikalauti šios aukščiausios valstybinės institucijos veiklos darnos ir sprendimų pagrindimo.**

Suformuota nauja daugumos Vyriausybė dirba dar tik antrą mėnesį, tačiau ji suvežtų atsitiktinių – visos Lietuvos piliečius neatstovaujančių mitinguočių yra įžeidinėjama, puolama net už ankstesnių vyriausybių padarytas klaidas. Nesuprantama, kodėl atsakingos tarnybos neišaiškina, kieno lėšomis ir kokių grupuočių tikslais suvežami žmonės į mitingą, kodėl į juos išleidžiami pašaliniai chuliganai sukeliantys maištą? **Vyriausybės veiklą pirmiausiai turi kontroliuoti ir visuomenę informuoti Seimas ir Prezidentas.**

Labai daug žmonių skundžiasi dėl korumpuotos žemės reformos. Kalbama, kad šiuo metu, kai vyksta valdžios persiformavimas, ministerijų ir apskričių valdininkai produktyviai nedirba, vangiai bendrauja su interesantais. **Būtina šiuo žiemos laikotarpiu parengti tikrus duomenis, kiek ir kur Lietuvos piliečių (skaičių ir vardinius sąrašus, ne vien kalbėti procentais) dar neatgavo savo žemės ar už ją ir kitą nekilnojamą turtą negavo reikiamos kompensacijos. Kada tai bus baigta?** Šie žmonės yra įpykinti, nes patiria nuostolius, lyginant su tais, kurie tokį turtą atgavo ir juo disponuoja. Valdininkų savivalė

neleistina! Čia pravartu priminti naujo JAV prezidento nuorodą, kad valdininkai yra „visuomenės tarnai ir tarnyba visuomenei yra privilegija“. Negalima toleruoti valdininkų spekulatyvių veiksmų, taip pat kaip ir daugkartinių iš piliečių pasipininigaujančių, nevisiais atvejais reikalingų žemės valdų geodezinių permatavimų, valdininkų užtęstų dokumentų išdavimo, kai tai tereikia tik iš kompiuterio ištraukti.

Nuo Lietuvos žmonių yra įslaptinti biudžeto ir ES teikiamų lėšų naudojimas, efektyvumas, graža. Šios lėšos turi nešti naudą visai Tautai, bet ne vien atskiriems privilegijuotiems asmenims, dažnai valdininkų artimiesiems, kai šių lėšų naudojime nėra viešumo ir tai valdo tik valdininkai, įsigali korupcija, savanaudiškumas – tau ir man! **Apie šių lėšų panaudojimą turi žinoti visuomenė ir kontroliuoti, kad nebūtų piktnaudžiaujama.** Pvz: pilietis kaimo turizmui gavęs 3 milijonus litų paramą ir iš šio verslo nieko neįnešęs į biudžetą, vėliau kaip nuostolingą verslą likviduoja ir išparduoda, visas pajamas pasilieka sau (tokių atvejų yra su mėsos perdirbimo finansuotomis įmonėmis). Arba svarią finansinę paramą pastatams, technikai ar gyvuliams įsigyti iš ES lėšų gavęs stambus ūkis pagamintą produkciją aukštomis kainomis realizuoja tik užsienyje, be jokių išipareigojimų vidaus rinkai, kurią užpildo ne tik mėsa, vaisiais, net importinėmis salotomis.

Šalyje tarpsta ir kitų negerovių. Jas su Tauta reikia aptarti. **Todėl kviečiame Jus, Aukščiausiąją Valsybės vadovą, ypač rengiamų mitingų išvakarėse, kreiptis į Lietuvos žmones, Seimą, Vyriausybę bei valdininkiją tiesiogiai ir be dangstymų išaiškinti šiuo metu esamus šalyje sunkumus, pareikalauti iš valstybės institucijų darbinės veiklos ir atsakomybės; paprašyti dorų verslininkų bei piliečių supratimo ir paramos, įveikiant laiko sunkumus ir jų pasiūlymų ištaisant padarytas klaidas, šalinant kerojančias negeroves, kurių turime neleisti daug. Tai žmonės supras, kad su jais yra bendraujama.**

Kreipimąsi pasirašė: *Lietuvos Sąjūdžio Tarybos pirmininkas Rytas Kupčinskas, Lietuvos Laisvės Kovotojų Sąjungos valdybos pirmininkas Jonas Burokas, Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio prezidiumo pirmininkas Jonas Čeponis, Vyčio kryžiaus ordino kavalierių draugijos pirminkas mons. A. Svarinskas.*

Priešistorė

1828 m. Klaipėdos miestą paliko paskutinytis pranciškonų namuose gyvenęs vienuolis. Uostamiestyje Mažesniesiems broliams priklausė Švč. Mergelės Marijos Dangun Ėmimo bažnyčia ir Šv. Marijos Magdalletės koplyčia netoli jos, mūrinė rezidencija (vienuolynas), ūkiniai pastatai, bažnyčios tarnų namai ir parapijos mokykla. Šis pastatų kompleksas buvo pastatytas žemaičių seniūnienės Marcijonos Tiškevičienės rūpesčiu. Pranciškonų parapija jungė apie penkis šimtus tikinčiųjų. Broliams sugrįžus į Kretingą, parapiją perėmė pasauliečiai dvasininkai.

Šiandien

Telšių ordinaro Jo Ekscelencijos J. Borutos laiminami broliai pargrįžta į Klaipėdą. Nors laukia dideli ir sunkūs darbai, mus guodžia ir drąsina mintis, kad Klaipėda turi savo pranciškoniską istoriją. Tikime, - ši netolima brolių praeitis ir dabartis prisidės prie klaipėdiečio tapatybės kūrimo. (Beje, penki mūsų provincijos broliai gimė ir augo Klaipėdoje).

Jo Ekscelencijos Telšių ordinaro vyskupo J. Borutos paskelbtu dekretu Nr. 638 (2005 m. Gegužės 23 d.) ir Mažesniųjų brolių ordino vadovybei pritarus, mes, Mažesniųjų Brolių ordino Lietuvos Šv. Kazimiero provincija, skatinami geros valios žmonių, steigiamo Pranciškonų kultūros ir socialinės veiklos centrą Klaipėdoje.

Klaipėdos m. savivaldybės Taryba mūsų Provincijai detaliuoju planu suformavo 2,3 ha sklypą šiaurinėje miesto dalyje prie Onkologinės ligoninės, Labrenčiškės.

Detaliajame plane numatyti statiniai: Švč. Mergelės Marijos Dangun Ėmimo koplyčia (120 sėdimų vietų), brolių gyvenamosios (10 celių) ir pagalbinės patalpos, „Vakarų Lietuvos onkologinių ligonių informacijos ir pagalbos centras“, muziejus, sporto aikštynas; dvj automobilių stovėjimo aikštelės (217 vietų), trys sodai, rožynas, trys vandens telkiniai.

Architektai:

Rimmaudo Nunzio iš Arezzo m. (Italija) ir klaipėdietis Saulius Plungė.

Brolių tarnystė

Sielos
Kultūra
Socialinė
Dekoratyvinė

1. Siel

Kadangi Klaipėdos miesto savivaldybė suformavo mūsų Provincijai šį sklypą natūraliai kilo mintis susieti šią vietą su sergančiais žmonėmis. Pasak J. Boruta rašo: „Broliai onkologiniai tik savo vienuoliniuose namuose, onkologinėje ligoninėje, t.y. laisvose sakramentus, laikys ligoninėje Šv. Marijos bei atliks kitas įprastas ligo

Tarnystė

- Mūsų pašaukimo praktinis
Evangelijos skelbimas

Kasdien mes kartojame Šv. Pranciškiaus savosios ramybės pasiuntiniu ir leisk mums santaiką, kur vyrauja barniai; vienybė, abejonės; tiesą, kur viešpatauja klaidos; džiaugsmą, kur slegia liūdesys;

Šv. Pranciškiaus ne tik pats miela, bet įsakė saviesiems rūpintis. Mūsų knygos yra užrašyta: „Broliai, vietovių labai mielai tai atlikti įprasminimo tiesiogiai priklauso iš Neatsitiktinai mūsų trys broliai alkoholikais ir narkomanais Plungė susitaikinti

2. Kultūra

„Bažnyčiai iš tikro reikia meno, literatūros ir architektūros, nes jai privalo Dievo pasaulį jausmškai suvokiamą, (Jonas Paulius II, Ecclesia

Tarnystė

Iširti ir patenkinti vietos bendruomenės poreikius, globoti Klaipėdos krašto organizuoti mėgėjiško ir profesionaliojo rūpintis laisvalaikio įprasminimu, parodas ir ekspozicijas

Vykdydami Amerikos lietuvių provincijos lietuvių bendruomenę (Lietuvai A. Galdiko paveikslų galeriją į Tėvynę Lietuvos pranciškonų būty eksponuojami išeivijos kūriniai bei pranciškono tėvo Leontijaus dirbinių kolekcija (Tolimųjų Rytų, Azijos apeiginio sakralinio

Kultūros centro lankytojai galės rengiamuose seminaruose, paskaitose sudarys trys ekspozicijų kompleksus parodas ir ekspozicijas

nystės sritys:

ovada,
a/sportas,
is darbas,
ė sodininkystė.

elovada

valdybės Taryba detaliu planu
lypą prie Onkologinės ligoninės,
ivo vienuolinį gyvenimą su vėžiu
lbtime dekretu Telšių vyskupas
ms ligoniams teiks dvasinę pagalbą ne
ie, bet visiškai atsakys už sielovadą
nkys ligonius ir teiks jiems ligonių
išias ligoniams ir ligoninės personalui
ninių kapelionams pareigas".

s uždavinys:

s gyvenimas neatsiejamas nuo
o ir dialogo tarnystės.

aus malda: „Viešpatie, padaryk mane
nan nešti meilę, kur siaučia neapykanta;
ę, kur yra skilimas; tikėjimą, kur kankina
aida; viltį, kur braunasi nusiminimas;
šviesą, kur užgulusios tamsybės".

ai patarnaudavo raupsuotiesiems,
tingai patarnauti ligoniams.
ai, kaip tikrai klusnūs sūnūs, daugelyje
kdavo". Nuo mūsų pašaukimo
mūsų vienuolinio gyvenimo kokybė.
i gyvena drauge su anoniminiais
ngės r. Pakutuvėnų kaime įkurtoje
mo sodyboje.

ra / sportas

ratūros, muzikos, tapybos, skulptūros
u padaryti dvasios, neregimybės,
negana to, kiek įmanoma patrauklių"
lesia in Europa, Nr. 60).

tės esmė:

bendruomenės kultūros/sporto
o tradicijas, puoselėti etninę kultūrą,
sionalaus lygio kultūros renginius,
dėti suartėti bendruomenės žmonėms,
tūros ir sporto paslaugas.

anciškonų įsipareigojimus Niujorko
atkūrus nepriklausomybę perkelti
t), norime toje pačioje teritorijoje įkurti
kultūros centrą, kuriame
menininkų tapybos, skulptūros
onardo Andriekaus sutelkta meno
rijos, Okeanijos ir Afrikos šalių dailės ir
io meno pavyzdžiai).

es plėsti savo akiratį dalyvaudami
se, edukacinėse programose. Šį centrą
ai: nuolatinė ekspozicija, keičiamos
pozicijos eksterjere.

3. Socialinis darbas

All Men are Brothers - visi žmonės yra broliai.

Vėžio ligoniai iššūkis kurti žmogiškojo solidarumo namus

Tarnystės esmė:

- Sudaryti optimalias sąlygas viešajai įstaigai „Vakarų Lietuvos onkologinių ligonių informacijos ir pagalbos centras“, įgyvendinant steigėjų iškeltus veiklos tikslus ir uždavinius.
„Vakarų Lietuvos onkologinių ligonių informacijos ir pagalbos centras“ (sutr. VLOC) yra pelno nesiekianti viešoji įmonė, kurią įsteigė Mažesniųjų Brolių ordino Lietuvos Šv. Kazimiero provincija. VLOC vienija žmones, sergančius vėžio liga, jų artimuosius, draugus ir tuos, kurie neteko artimųjų. Centrai vadovauja direktorė Aldona Kerpytė ir kapelionas brolis Evaldas Darulis. Taip pat ir daugiau brolių tiesiogiai ar netiesiogiai dalyvauja vėžio bendruomenės gyvenime.

Visos mūsų bendravimo priemonės padeda ligoniui suprasti ligos prasmę, sąmoningai suvokti savo būklę ir teisingą santykį su liga.

Jos negalime pervertinti ir sumenkinti. Vėžio liga ypatingai atspindi žmogaus būklės trapumą.

Ligos pakirstas žmogus pradeda galvoti apie greitą mirtį, apie savo paskutiniuosius dienas. Jam tenka išgyventi išsiskyrimo su artimaisiais ir pasaulio gėrybėmis krizę, dvasinę dramą.

Tokiam žmogui labai reikalinga žmogiška globa, dėmesys ir žmogiška viltis. Jis tyliai ieško solidarios širdies ir solidarių rankų. Šešerių metų darbo patirtis su onkologiniais ligoniais Kretingoje liudija, kad mūsų buvimas gražina sergantiems jėgų, viltį ir pasitikėjimą Dievu, dieviškąją ateitimi. VLOC sėkmingai integruoja ligonius į šeimą ir visuomenę, padeda jiems reabilituotis post hospitaliniu laikotarpiu. VLOC teikia meno ir šokio terapijos paslaugas.

4. Dekoratyvinė sodininkystė

Tarnystės tikslas:

- liudyti Dievo kūrinijos ir žmogaus harmoniją. Sodai, kaip dieviškojo meno forma neatsiejama pranciškonų dvasinės kultūros dalis.

Sodai su pavėsinėmis, poilsio vietomis, kalvelėmis ir vandens telkiniais, tilteliai, dekoratyvinės žuvys, vandens augmenija, salelės, dideli bei maži akmenys, išdėstyti pagal prasmę, - skirti apmąstyti kūrinijos grožį.

Sukurtų sodų paslaptys turėtų būti patrauklios lankytojo žvilgsniui ir gydančios jo sielą bei kūną visais metų laikais ir bet kuriuo paros metu. Net vien tik informacinio pobūdžio apsilankymai šioje sakralinėje erdvėje leis smalsuoliams geriau susipažinti su Taikos ir dialogo kūrėjo šventojo Pranciškaus dvasingumu.

Samanos, gėlės, dekoratyvinių krūmų šakelės, pumpurai...

Visa tai - Dangaus šventyklos besikeičianti kompozicija, pilna įvairių simbolių, metaforų bei užuominų į metafizinį Rojaus sodą.

Dievas apgyvendino žmogų Edeno sode, kad jį dirbtų ir juo rūpintųsi (plg. Pr 2, 15).

Giliai nusižeminę tikime, kad vieną dieną mes visus pakviesime pasigerėti atliktu darbu, mokančiu žmogų amžinų vertybių - tikėjimo, vilties ir meilės.

Pagarbiai,

Brolis Benediktas Sigitas Jurčys, OFM, Provincijolas.

Kretinga,
2006 03 11

Kreipimasis į Lietuvos piliečius

Dėl Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio Iniciatyvinės grupės klubo

Vilnius, 2009 01 27

Lietuvos Sąjūdis veikė nuo pat jo įsikūrimo dienos, veikia ir šiandien, gerų darbų nemažai nuveikia nepriklausomos Lietuvos labui. Tačiau š. m. sausio 15 d. balso.lt internetiniame puslapyje pasirodė „Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio Iniciatyvinės grupės klubo kreipimasis į Tautą“. Kas tai grupei priklauso neparašyta, tačiau pridėtoje nuotraukoje pirmame plane matome Zigmą Vaišvilą ir Alvydą Medalinską. Kokį čia ponai Z.Vaišvila su A. Medalinsku dar naują „perestroikos“ sąjūdį organizuoja?

Jau anksčiau pastebėti ženklai, kad kažką panašaus kurpti minimi ponai rengiasi. Vilniuje Dramos teatre ir Vilniaus filharmonijoje buvo organizuoti Sąjūdžio dvidešimtmečiui skirti renginiai, kuriuose paminėti ponai akivaizdžiai jautėsi kaip šeimininkai, o jau patiekalų ir įvairiausių alkoholinių gėrimų gausybė Dramos teatre tik koks milijonierius galėjo stebinti skaitlingus renginių dalyvius. Iš kur tokios lėšos, kai skurdžiai grasina mitingais? Per tuos renginius nekaltos anketos buvo dalinamos, gal kad apgaule žmones prirašytų prie to savo klubo. Kas gi nutiko, kad naujo klubo prisireikė? O atsitiko štai kas.

Klubo iniciatoriai po daugelio metų atsibudo ir „aptiko“, kad, kaip skelbia kreipimosi iniciatoriai, „... mūsų atkurtai valstybei tebegrasina kitas – šįkart jau ne išorės, bet dar pavojingesnis vidaus priešas. Tai „savi“ – žmonės, kurie niekada nemastė ir neklausė, ką gali ir turi duoti savo tautai ir valstybei. Jie temoka egoistiškai naudotis atkurtos valstybės ir atgautos laisvės vaisiais. Sustabdyti juos, kol dar nevēlu, yra svarbiausias šių dienų uždavinys – toks pat sunkus ir atsakingas, koks buvo valstybės atkūrimas. Susitelkimas ir vienybė padėjo mums nusimesti svetimųjų atneštą nelaisvės jungą. Tikime, kad sugebėję atsispirti milžiniškai okupanto jėgai ir atkurti

nepriklausomą valstybę, pajėgsime pažaboti ją valdančių egoistiškų ir neatsakingų žmonių savivalę ir paversti Lietuvą garbinga laisvų ir orių žmonių šalimi“. Taigi, socialdemokratų ne vien politinėmis lopšinėmis, bet ir gausiai materialiai pamaloninami, „persitvarkėliai“ iki šiol palaimingai miegojo.

Atsibusti ir išvysti vidaus priešus bei „savus“ nemastančius žmones dalykas paprastas.

Nepaprastas dalykas, klubo kurpiamą paskatinęs, buvo socialdemokratų partijos į Seimą rinkimų pralaimėjimas.

Akivaizdu, kad krizės akivaizdoje kurpiamo klubo tikslas yra palaikyti Seimo opozicijos bei destabilizuojančias aistras skatinančių profsajungų bruzdėjimą, teršti politinę erdvę, o per sumaištį liaudyje gal pasipuikuoti, gal europarlamentaro ar prezidento posto siekti.

Kadangi klubo steigimo iniciatorių praeities veikla nepaliko jiems deramo visuomenės pasitikėjimo, iš Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio Iniciatyvinės grupės, tikėtis galima nebent pigaus, visuomenę skaldančio politinio šurmulio.

Būkite budrūs, Lietuvos piliečiai patriotai, nepasiduokite netikrų pranašų gundymams!

Kreipimąsi pasirašė: Lietuvos Laisvės Kovotojų Sąjungos valdybos pirmininkas Jonas Burokas, Lietuvos Laisvės Kovų Sąjūdžio prezidento pirmininkas Jonas Čeponis, Sausio 13-osios brolijos pirmininkė Auksutė Ramanauskaitė-Skokauskienė, Vyčio kryžiaus ordino draugijos pirmininkas mons. Alfonsas Svarinskas, „Vilnijos“ draugijos pirmininkas Kazimieras Garšva, Lietuvos Kariuomenės kūrėjų savanorių sąjungos pirmininkas Vytautas Varkala, Lietuvos Politinių kalinių ir tremtinių bendrijos valdybos pirmininkas Vytautas Miliauskas

Keturi broliai ir sesuo Genutė

Stanislovas Abromavičius

Didžiosios Kovos apygardos partizanų gretose kovojo ištisos šeimos. Kaip paprastai, broliai buvo partizanais, seserys - ryšininkėmis, gailestingosiomis seselėmis, tėveliai - rėmėjais. Sunku pasakyti, kaip išlaikydavo Motinų širdys, kai miestelių aikštėse buvo niekinami jų vaikų kūnai, kai į kiekvieną susišaudymą, žinią iš vietovių, kuriose kovotojai slapstėsi, kai ištisi batalionai raudonžvaigždžių karių jas „šukavo“, išlaikė jų netekimų užgrūdintos širdys.

* * *

Petras ir Antanina Lekavičiai Joniliškių k., Kruonio vlsč., Kauno apskr., augino gausią šeimą – keturis sūnus ir keturias dukras: Zigmą, Vytautą, Anelę, Juozą, Genę, Albiną, Marytę ir Praną. Beveik pametinus, nes vyriausias Zigmąs buvo gimęs 1922 m., o jaunėlis Pranukas – 1932 m. Visi jie vienaip ar kitaip prisidėjo prie pokaryje vykusios rezistencijos kovų, o keturi broliai ir sesuo Genutė žuvo nelygioje kovoje su okupantais. Motina mirė Sibiro tremtyje. Tai ne

vienintelis Lietuvoje atvejis, kai Tėvynės ginti išėjo beveik visa šeima, kai ant Laisvės aukuro paaukoti penki gyvenimai. Todėl nenustokime kalbėti apie tas didvyriškas dienas, pasakokime sau ir jaunimui apie tas baisias, bet herojiškas dienas...

Visi Lekavičių vaikai ruošėsi savarankiškam gyvenimui: mokėsi amatų, tarnavo Lietuvos kariuomenėje, dirbo žemę. Matydami Genutės (g. 1926 m.) norą mokytis, tėveliai po Kruonio pradžios mokyklos baigimo leido ją į Žiežmarių progimnaziją. Tačiau viską sujaukė 1944-ieji, kai sugrįžo sovietiniai okupantai. Broliai įsiliejo į Antano Praškevičiaus-Narsuolio kuopą. Jis Lietuvos kariuomenės pionierių kuopos puskarininkis, vietinio partizanų būrio organizatorius. Nuo 1946 m. - A rinktinės 3-jo bataliono vadas. 1948 08 12 kartu su broliu Kaziu bei J. Čepulioniu-Sakalu nužudytas smogikų. Palaikai užkasti nužudymo vietoje. Beje, nelygioje kovoje 1947 03 03 žuvo ir dar vienas Narsuolio brolis Pranas-Lokys.

Genutei baigti Žiežmarių progimnazijos nepavyko. Žinoma, kad 1945 m. pradžioje saugumiečiai sužinojo, kad 4 klasės moksleivė Genutė Lekavičiūtė išleido laikraštuką „Auštantis laisvės rytas“. Jame buvo straipsneliai „Kaip žiaurus tironas pavergė tautas“, „Laisvės gynėjams“, „Amžina garbė didvyriams“ ir patriotinį eilėraštį „Ateina“. Merginai teko slapstytis ir kiek vėliau įsilieti į partizanų gretas.

Prasidėjo netekty.

Albinas Lekavičius (g. 1926 m.) žuvo pirmasis iš šeimos, kai su draugais 1946 m. pradžioje Gojaus miške, prie Kruonio, buvo apsuptas kareivių ir stribų. Mūšis buvo neilgas. Užkastas to miško bendrame kape.

Zigmas-Kurapka (g. 1922 m.) su broliu Juozu (g. 1924 m.) buvo užklupti kareivių 1947 m. Ažuolynės k. Palaikai niekinti Kruonyje.

Vytauto (g. 1923 m.) žūtis ir palaidojimo vieta ir data nežinomos.

Genutė-Saulutė (g. 1925 m.) 1948 05 27 žuvo su partizanais L. Krasausku-Žalgiriu ir P. Gervicku-Paparčiu netoli savo tėviškės, Baltaraistynėje. Žuvusių kūnai buvo numesti Kruonio aikštėje, paskui užkasti Gojaus miške.

Jauniausiasis brolis Pranas (g. 1932 m.) buvo Narsuolio kuopos slapukas-ryšininkas. Suimtas 1948 m. gegužės mėn. pasaloje, 1949 04 14 ištremtas į Irkutsko sr., Kirovo r. kartu su motina Antanina (g. 1901 m.) ir seserimi Maryte (g. 1929 m.). Tėvas Petras jau buvo miręs anksčiau. Į Lietuvą 1958 m. be sveikatos sugrįžo tik Marytė bei Pranas. Motina mirė tremtyje 1955 metais. Anelė kurį laiką buvo su seserimi Genute, o nuo 1948 m. vasaros pradžios slapstėsi viena.

Lietuvos ypatingajame archyve pavyko rasti informacijos apie tolimesnes šios šeimos nelaimes.

Genutė Lekavičiūtė (dešinėje), Žiežmarių progimnazijos ketvirtokė, su drauge, 1945 m.

1948 m. liepą MGB pavyko nustatyti, kad Kruonio gyventojas Kazys Karenga paslėpė žuvusios Genutės kūną ir jį slapta palaidojo. Žmogus buvo suimtas, kankintas, vėliau prisipažino ir sutiko išduoti savo giminaitę Anelę Lekavičiūtę, kuri gyveno nelegaliai. Užverbuotas K. Karenga gavo agentūrinį slapyvardį „Akis“. Jis padėjo MGB darbuotojams susitikti su Anele, kuri buvo suimta. Ta prisipažino, kad nuo 1948 m. gegužės mėn. buvo su žuvusia seserimi Gene „nelegalioje padėtyje“, tačiau neigė, jog veikė partizanų būryje. Po sesers žūtis slapstėsi viena, dokumentus buvo praradusi. Išvardijo kelis pažįstamus partizanus, daugiausia žuvusius. Kadangi Anelė labai sielvartavo dėl suimto šešiolikmečio brolio Prano, jai buvo pažadėta, kad už pagalbą jį paleis. Kruonio stribai berniuką buvo suėmę ne tiek dėl jo kaltės, kiek dėl brolių „nuodėmių“, norėdami šeimą šantažuoti. Anelei pavesta nustatyti Narsuolio ir Jupiterio partizanų grupių slapstymosi vietas, jai suteikiamas „Vilijos“ agentūrinis slapyvardis, tačiau mergina priešui nedirbo.

Kruonio mstelio Gojaus šilėlyje ilsėjosi 35 Lietuvos gynėjų palaikai. Trys jų perlaidoti Jonučiuose (prie Kauno). Dalies partizanų pavardės išdrožtos

kryžiuje, pastatytame šilelyje. Jei skaitysime jas, rasime ir vienintelės merginos – Genės Lekavičiūtės-Saulutės paminėjimą. Kruonio apylinkėje buvo pamėgtos partizanų vietos: toliau nuo apygardos štabo, šalia Nemuno, nors reikėjo viską spręsti savarankiškai. Šio krašto rezistencijos ir netektis buvo didesnė nei kitų apylinkių.

Dešimtį metų Irkutsko srities Kirovo gyvenvietėje praleido jauniausias Lekavičių vaikas Pranas ir sesuo Marytė. Aplankiau juos dar 1988 m. Marytė Dievo ir žmonių apleista viena dar gyveno tame pačiame Joniliškių kaime. Susijaudinusi pasakojo tragišką šeimos istoriją, tačiau be didelės nuoskaudos, gal net pasididžiudama, kad gali džiaugtis savo gimine, nors dar buvo laikas, kai ir durys bei langai turėjo ausis. Sakė, kad turėjo nemažai nuotraukų, bet laikmečio sunkumai privertė jas sunaikinti. Deja, nesuspėjome prašviesinti jos paskutinių gyvenimo dienų. Anelė gyveno Kruonio miestelyje, tačiau su ja pabendrauti nepavyko. Ji iki pat mirties nešiojo tariamą kaltę, kad nebuvo išvežta į Sibirą ar neįkalinta lageriuose.

Ona Gervickaitė, gyvenusi Kruonio miestelyje, dar 1995 m. patikslino partizanų kovos epizodus Kruonio valsčiuje. Ji gerai atsiminė įvykius, kai 1948 m. gegužės mėn. Baltaraistynėje, prie Pavuolių k., Kruonio vlsč., žuvo trys partizanai: Leonas Krasauskas-Žalgiris, Pranas Gervickas-Papartis ir Genė Lekavičiūtė-Saulutė. Pranas Gervickas buvo Onos brolis, tuo metu turėjo 24 metus. Ona tada atsiminė ir kitus už laisvę kritusius savo kaimynus: Adomą Lekavičių (g. 1920 m.) žuvusį 1945 m. Šilonyse, Petrą Čepulionį-Sakalą iš Kairiškių k.

Saulučių k. gyvenę Antanas ir Anelė Gervickai turėjo 5 vaikus, iš kurių vyriausioji buvo Ona (g. 1922 m.). Užaugo ir vienintelis brolis Pranas (g. 1924 m.), kuris nuo pat pirmųjų pasipriešinimo metų buvo Narsuolio būryje. Menanti ir konfliktą kaimo šokiuose, kai brolis viešai smerkė įvykius Lietuvoje,

vadindamas juos „Stalino revoliucija“, po kurios atsirado kalnai lavonų. Už tai aktyvistų buvo sumuštas. Ji su seserimi Prane (g. 1926 m.) irgi kaip galėjo pagelbėdavo partizanams, stebėdamos sribų ar kareivių susibūrimus ir susiruošimus gaudynėms. Onutė papasakojo apie didvyrišką Lekavičių šeimą. Partizanai ją vadino Gerve, Lape. Ji pažinojo Narsuolio būrio vyrus, padėjo jiems varguose, gydė susirgusius ar sužeistus, maitino, mezgė jiems pirštines, siuvo ženklus. Kitos dvi Onutės seserys Albina ir Aldona pokaryje buvo gerokai jaunesnės, tad pasipriešinė nedalyvavo. Moteris gerai pažinojo brolius Praškevičius iš Kazokų k., Vincą Zablacką-Kėkštą iš Joniliškių k. (g. 1907 m.), kuris buvo gal kiek atsargesnis už kitus, bet 1954 08 10 buvo nušautas MGB agento V. Šliužo. Dar 1949 04 14 Varkalių k. (Žiezmarų vlsč.) žuvo Onutės pažįstami partizanai broliai Balčiūnai: Pranas (g. 1920 m.) ir būrio vadas Vincas-Jupiteris (g. 1922 m.) iš Kazokų k. Žinoma, kad dar 1948 04 15 Jupiterio būryje buvo 7 kovotojai.

Liūdime dėl poeto **Kazio Bradūno** mirties
ir nuoširdžiai užjaučia velionio šeimą

Nuoširdžiai užjaučiame **Gaudentą Aukštikalnį**
dėl mylimos žmonos mirties

Užjaučiame LLKS narį **Petrą Tumonį** ir jo šeimą
dėl mylimos mamytės mirties

Liūdime dėl LLKS laikraščio „Laisvės kovotojas“
(1942 m.) vieno iš leidėjų, „Varpo“ rėmėjo, buvusio
Vorkutos politinio kalinio, medicinos mokslų
daktaro **Kazio Paltanavičiaus** mirties

Liūdime dėl **Alio Vidūno** mirties,
užjaučiame šeimą ir artimuosius

*Lietuvos Laisvės Kovotojų Sąjunga
Lietuvos Kariuomenės kūrėjų savanorių sąjunga
Lietuvos Krašto apsaugos būrių klubas
„Varpo“ redakcija*

VARPAS

Leistas politkalinių sovietinės koncentracijos stovylose: 1955 m. Vorkutoje ir 1957 m. Intoje, nuo 1975 m. iki 1989 m. – pagrindinė Lietuvoje. Atkurtas 1996 m. vasario mėn.

Leidėjai Lietuvos Laisvės Kovotojų Sąjunga,
SL 22 09, ISSN 1648-0244.

Adresas: Architektų g. 14-60, Architektų g. 8-4, LT-04210 Vilnius.
Tel.: 2444619, 2442157.

Redaguoja redakcinė kolegija. Numerio dailininkė ir dizainerė Neringa Motiejūnaitė. Bendradarbiams honoraras nemokamas. Straipsnių turinys nebūtinai turi sutapti su redakcijos nuomone, straipsniai ir nuotraukos nekomentuojami ir negražinami.

173-ojo „Varpo“ numerio redaktorius – Algimantas Zolubas
Skaitykite „VARPA“ internete: www.lrs.lt, Paieška (interneto svetainėje įrašyti: VARPAS).

Lietuvos Laisvės Kovotojų Sąjunga (kodas 191913666)
Atsiskaitomoji sąskaita AB Bankas HANSABANKAS, Karoliniškių KA.
Sąskaita Nr. LT62.73000.10002492325

Išleido ir spausdino „Petro ofsetas“. Žalgirio g. 90, Vilnius.
Tiražas 1000 vnt.

Aukos VARPUI

Už aukas „Varpui“ dėkojame:

M. Šironienei – 30 Lt, J. Miliušienei 20 Lt, M. Šironienei – 20 Lt, K. Kuzminskui- 200 Lt (pervedimas), J. Mildažiui (JAV) – 100 USD, V. ir J. Černiams 30 Lt, F. Fišui – 10 Lt, A. Zalatoraitei – 20 Lt, L. Bartkienei 50 Lt, V. Masikonui – 20 Lt, O. Jurgelienai – 40 Lt, V. Rakauskaitei – 50 Lt, M. Janėnaitei – 10 Lt.

Dėkojame už pervestus į LLKS sąskaitą
2 proc. nuo pajamų mokesčio, maloniai prašome
pratęsti pervedimus.

Už nuotraukas dėkojame: Valentinui Juraičiui,
Jonui Šerėnui

Relikvinė dovana

Legendinio politinio kalinio, Kovo 11-osios Akto signataro man atsiųsta dovana – Balio Gajausko tik šviežiais dažais kvepianti knyga „Pro spygliuotas vielas matau dangų“ (Kaunas : Naujasis amžius, 2008. - 128 p. : iliustr.) – liečia kiekvieną širdies stygą.

Štai kur tikrasis patriotizmas, šventa meilė Tėvynei, pasiaukojanti kova už laisvę, pasak Vinco Kudirkos žodžius, už šviesą ir tiesą. 37 metus ejęs kryžiaus kelius sovietiniuose lageriuose, Balys tapo ilgiausiai kalėjusiu pasaulyje politiniu kaliniu.

Knygoje surinkti Permės srityje Kučino lageryje slapta rašyti Balio Gajausko straipsniai, kuriuos jis su žmona Irena nusprendė paskelbti per laisvąjį pasaulį, rizikuodami susilaukti pačios baisiausios bausmės.

Nobelio taikos premijos laureatas Andriejus Sacharovas 1978 m. balandžio 16 d. kreipėsi į pasaulio visuomenę apginti Balį Gajauską – kilnų ir drąsų tragiško likimo žmogų. Tuo rūpinosi JAV kongreso narys Dornanas ir senatorius Bobas Doulas. Dr. Kronikas Liubarskis, Kęstutis Jokubynas, kalėję kartu su Baliu, rašė dr. Kordonui, išpareigojusiam ginti žmogaus teises bei teikti pagalbą krikščionims nelaimėje, kad atkreiptų dėmesį į garbingą, didelės moralinės tvirtybės, nuoširdžiai draugišką kaliniams, kuklų žmogų. Ypač daug pastangų ir jautrumo visomis išgalėmis padėti B. Gajauskui bei jo šeimai rodė K. Jokubynas. Knygoje spausdinami visi jo laišakai.

Kučino ypatingame lageryje, kurį prisimena B. Gajauskas, baudė visomis bausmėmis, o ypač karčiais.

Kaip bebūtų keista, bet 2008 m. liepos 25 – 27 dienomis į Permės srityje Kučino kaimą vykimui tarptautiniame forumo „Pilorama“ rengėjai pakvietė 3 buvusius kalinius: arkivyskupą Sigitą Tamkevičių, Balį Gajauską ir Joną Kadžionį, dabartinį Algimanto apygardos vadą. Tarptautinį forumą rengė represijų istorijos centras „Permė – 36“. Pirmiausia apžiūrėjo lagerius, tapusius muziejais. Visų trijų susitarimu arkivyskupas aukojo šv. Mišias už ukrainietį Vasilį Stusą, nebeišėjusį iš karcerio, ir šiame lagery mirusius kalinius.

Taikos ir laisvės komitetas Hiūstone (JAV) 1982 m. paskyrė B. Gajauskui tarptautinę Taikos ir laisvės premiją.

Pasak dr. Vandos Briedienės, šią knygą verta skaityti ir dėl Balio motinos paskutinio laiško sūnui, praleidusiam trečdalį amžiaus sovietų lageriuose ir kalėjimuose. Motina brangaus, vienintelio sūnaus

Balys Gajauskas ir jo žmona Irena po daugelio metų, 2000-aisiais, buvusiam Kučino lageryje, kur dabar veikia muziejus

gyva nesulaukė, bet rašė, kad lauks amžinai ir kape. Cenzūra buvo žiauri. Širdies krauju rašyto laiško sūnui nepraleido, o Balio mama mirė 1984 08 08 Kaune, globojama marčios Irutės tarsi dukros ir anūkėlės Gražinutės. Buvę Balio likimo broliai važiavo į Kauną laidoti ir atiduoti paskutinę pagarbą legendinio politkalinio Motinai. Tarp jų buvo ir mano a. a. brangus Justinas, labai gerbęs Balį nuo pažinties Mordovijos lagery.

Mūsų šeima laikė jį tikroju Lietuvos didvyriu, todėl per Laisvės Kovotojų Sąjungos leidinį trokštu savo vyro Justo, kurio siela amžinybėje, ir savo vardu iš visos širdies padėkoti geriamam, didvyriškam Lietuvos laisvės kovotojui, netekusiam savo narsios tarsi Vaidilutės žmonos Irenos, o mylima dukrelė Gražinutė – Mamytės, už istorinę relikviją „Pro spygliuotas vielas matau dangų“.

Si knyga – relikvija liks kartų kartoms kaip įrodymas pačios švenčiausios ištikimybės Lietuvai brangiai.

Danutė Šiliniene

1949 m. vasario 16-osios Deklaracija

JONAS ŽEMAITIS

Žemaitis

LEONARDAS GRIGONIS

Grigonis

ALEKSANDRAS GRYBINAS

Grybinas

PETRAS BARTKUS

Bartkus

VYTAUTAS GUŽAS

Gužas

ADOLFAS RAMANAUSKAS

Ramanauskas

JUOZAS ŠIBAILA

Šibaila

BRONIUS LIESYS

Liesys

Deklaracijos 60-mečio minėjimas Minaičių kaime (Radviliškio raj.)

